

„Ranking-ul” european al universităților. Cum stăm în țară și la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca ?

(The European ranking of the universities. How is the situation in our country and at the University “Babeș-Bolyai” from Cluj-Napoca?)

DANIEL DAVID^{a,b}

^aUniversitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, România, str. Mihail Kogălniceanu nr. 1., Cluj-Napoca

^bUniversitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca/Icahn School of Medicine at Mount Sinai, New York, SUA

In this article we briefly review the position of Romanian universities in the U-Multirank. Then we propose a comprehensive set of solutions to improve the rank of the Romanian universities in the U-Multirank and the modernized the Romanian academic setting.

Keywords: University ranking, U-Multirank, Reform of the Romanian academic setting

Ranking-ul european al universităților. Cum stăm în țară și la Universitatea „Babeș Bolyai” (UBB)?

Acest articol a apărut inițial pe blogul personal la <http://danieldavidubb.wordpress.com/> și pe portalul Alianței pentru o Românie Curată [1].

Interesul meu pentru „*ranking*”-urile (clasamentele) universitare datează din 2004 când, împreună cu Asociația Ad-Astra a Cercetătorilor din România, am făcut și publicat primul „*ranking*” al universităților din țară, pe baza publicațiilor *Web of Science* [2]. Interesul a fost unul intrinsec, epistemic, care a fost util și necesar, apoi, și pentru pozițiile pe care le-am deținut/le dețin în managementul cercetării la nivel național și/sau internațional (de exemplu consilierul pentru cercetare al Ministrului Educației și Cercetării/2005, Vicepreședintele Consiliului Național al Cercetării Științifice/2008-2012, membru în Colegiul Consultativ pentru Cercetare-Dezvoltare și Inovare la ANCS/2011-2012, membru în *Scientific Review Group in Social Sciences* la *European Science Foundation*/2009-prezent etc.). Apoi, anual, am urmărit și comentat „*ranking*”-urile internaționale, cu implicații pentru UBB și universitățile românești (vezi aici pentru ultima analiză).

Uniunea Europeană (UE) a fost mereu sceptică față de „*ranking*”-urile (clasamentele) clasice ale universităților (ARWU, QS, TIMES, URAP etc.), afirmând că sunt prea orientate pe „modelul american” de universitate (vezi [3] pentru o analiză a universităților românești prin prisma acestor „*ranking*”-uri). Așadar, cu mulți ani în urmă, a demarat un proiect propriu de „*ranking*” al universităților și anume U-Multirank (vezi la <http://www.umultirank.org>). Timpul ne va spune, dacă acest nou „*ranking*” este mai valoros sau nu decât cele existente și/sau, dacă aduce ceva în plus față de ceea ce știam din „*ranking*”-urile anterioare. Adevărul este că am sperat cu toții că vom avea mai multe universități românești poziționate mai bine în acest nou „*ranking*” care are mult mai multe criterii și, deci, ar putea, în principiu, surprinde elemente de prestigiu pe care le avem, dar care nu sunt reliefate în „*ranking*”-urile anterioare. Este oare așa?

Ei bine, cu referire la România, rezultatele sunt prezentate în tabelul de mai jos (Tabelul 1).

Tabelul 1. Ordinea universităților românești, conform clasamentului „Olimpic” în U-Multirank (Tabelul este public și a fost preluat, ca atare, de la adresa <http://www.umultirank.org/>). Pentru mai multe informații despre varianta „Olimpică”, vezi la <http://www.umultirank.org/#!/methodology>.

University Your selection: 10 universities
 Which level of study are you interested in: bachelor Would you like to study at specialised university or at a broad/comprehensive university: Don't care Universities that do lots of research: Don't care Universities that have a strong international focus: Don't care Universities that have a strong regional focus: Don't care Size of institution: Don't care Regions: Romania,

University	Teaching & Learning				Research			Knowledge Transfer				International Orientation		Regional Engagement		
	Bachelor graduation rate	Masters graduation rate	Graduating on time (bachelors)	Graduating on time (masters)	Citation rate	Research publications (size-normalised)	External research income	Co-publications with industrial partners	Income from private sources	Patents awarded (size-normalised)	Publications cited in patents	Student mobility	International joint publications	Bachelor graduates working in the region	Regional joint publications	Income from regional sources
Alexandru Ioan Cuza U RO	D	C	A	A	D	D	D	D	A	-	D	D	C	A	A	A
U Agric. & VetMed Cluj-Napoca	C	C	A	B	D	D	A	D	B	-	D	D	C	A	A	D
U Bucharest	C	D	A	A	D	D	C	C	D	-	D	D	C	A	A	E
Bucharest U Economic Studies	B	C	B	B	D	D	B	D	A	-	D	D	D	A	B	A
Technical U Cluj-Napoca	B	A	B	B	D	D	-	C	-	-	D	D	C	A	A	D
West U Timisoara	C	C	A	B	C	D	D	D	D	-	D	D	C	A	A	D
Naval Academy of Romania	B	C	B	C	x	D	A	x	D	-	x	D	x	A	x	D
Lucian Blaga U Sibiu	D	D	B	B	D	D	D	C	E	-	E	D	D	A	D	A
Babeș-Bolyai U	D	D	B	B	D	D	C	D	D	-	D	D	B	A	B	D
U Petroșani	D	C	A	C	x	D	D	x	D	-	x	D	x	B	x	D

Legend: ● A (Very good) ● B (Good) ● C (Average) ● D (Below average) ● E (Weak) — Data unavailable × Not applicable

Latest update: May 2014

Ce învățăminte putem trage pentru universitățile din țară?

- Cele zece universități românești nu reușesc să se diferențieze, decisiv, prin prisma indicatorului legat de cercetare (*citation rate* și *research publications-size normalised*). Chiar dacă scorurile obținute sunt diferite, ele fac parte cam din aceeași clasă și/sau din clase foarte apropiate.

- Este cazul să ne privim în față și să recunoaștem nivelul la care suntem. Ca să ieșim bine, nu are sens să tot inventăm „*ranking*”-uri, tot mai „prietenoase” prin indicatorii utilizați, ci trebuie să ne îmbunătățim funcționarea după criteriile „*ranking*”-urilor serioase, care, deja, există. Spre exemplu, degeaba cerem în universități publicații - ca să pară că ne preocupă serios performanța -, dacă nu cerem publicații, care contează în „*ranking*”-urile internaționale!

- Atenție! Universitățile mari din țară pot avea producție mare (de exemplu numărul de publicații), dar când contează productivitatea (de exemplu numărul de publicații raportat la numărul cadrelor didactice/de cercetare) - cea care exprimă calitatea mediului intern -, pot avea probleme. Așadar, în politicile academice trebuie să ne focalizăm pe ambele componente!

- Probabil, că unind vreo trei universități din țară am putea ocupa un loc mai onorabil, mai ales în „*ranking*”-urile, care favorizează producția, în fața productivității. Dar, este aceasta calea inteligentă? Eu cred că nu! Dimpotrivă! Adică, dacă vrem să intrăm în competiție cu un computer performant/nou, punem la bătaie „outputul” combinat de la trei computere vechi ca să-i facem față? Eu cred că, rațional, ar

trebui să încercăm să avem computere de valoarea celui cu care dorim să ne comparăm (de exemplu prin modificare/*up-grade* pentru cel vechi), nu să mobilizăm trei vechituri, care, în scurt timp, nu vor mai da randament deloc (nici singure nici în combinație).

- Problema nu este că nu intrăm pe locuri onorabile în clasament. Problema este că nefiind acolo, atragem mai puțini studenți și mai puține resurse, astfel că, pe termen mediu și lung, o problemă inițial de imagine se transformă într-o problemă reală de funcționare a unei universități.

Ce învățăminte putem trage pentru UBB?

- În clasamentul similar celui Olimpic - sumă de medalii (aici a se citi de evaluări de la A la D) -, în țară nu suntem poziționați foarte bine (vezi Tabelul 1). Stăm însă mai bine, uneori, suntem chiar primii din țară, la indicatori luați separat (mai ales la cei care depind de cercetare și de mărimea instituției) :

1. partea de predare (*teaching/learning*) trebuie îmbunătățită;

2. partea de cercetare (*research*) trebuie serios regândită;

3. partea de transfer de cunoștințe/servicii în mediul socio-economic (*knowledge transfer*) trebuie practic construită;

4. partea de deschidere internațională (*international orientation*) trebuie intensificată și diversificată (mai ales pe componenta de mobilitate studentescă) ;

5. partea de implicare regională (*regional engagement*) trebuie, pe alocuri (*income from regional sources*), chiar inventată.

Cum putem implementa aceste învățăminte la UBB (și în alte universități românești)?

Eu, sincer vorbind, cred că este simplu! În acest context, reiau ideea că, fără o modernizare structurală, profundă a universităților românești, nu avem nicio șansă să avem universități cu adevărat competitive internațional, oricâte *ranking*-uri am inventa. Este trist, însă, că atunci când vorbim de modernizare și/sau când ne confruntăm în țară cu probleme noi (de exemplu număr mare de studenți la nivel de licență, calitate mai scăzută, în medie, a studenților la nivel licență față de perioada pre-Bologna etc.), în loc să ne uităm, cum au rezolvat alții aceste probleme și/sau să căutăm soluții moderne, reflexul inevitabil este să apelăm la ce știm din practicile vechi (de exemplu examen de admitere din materii de specialitate), cu toate riscurile aduse de acestea (de exemplu industria meditațiilor). Nu este calea bună! Este nevoie de o altă gândire, mai modernă, nemarcată de reflexele trecutului. Eu, știind bine ce se întâmplă în SUA (dar și la universitățile mari din Europa), am un disconfort foarte mare, când văd soluții prezentate ca moderne în universitățile românești, care sunt, fie soluții vechi reambalate, care au dat greș în trecut, fie soluții atât de noi și riscante, încât nu le găsești în universitățile la nivelul cărora dorim să ajungem. Nu este ciudat? Spre exemplu, nu este ciudat că noi considerăm că examenul de admitere din materii de specialitate, la nivel de licență, este o practică la care trebuie să ne întoarcem? Admitere trebuie făcută, dar din materii de specialitate? Încurajăm iar industria meditațiilor de care am scăpat cu greu? La ce universitate de top se mai utilizează această metodă învechită? De ce nu utilizăm o modalitate de admitere similară celei de la universitățile pe care le luăm ca model (de exemplu examen de cunoștințe și competențe generale de tip GRE)? Apoi, ba vrem să separăm specializări, cu scop de dezvoltare și evoluție, ba vrem să le grupăm în devălmășie, în structuri academice mamut, pentru a salva bani, fără să ne întrebăm cam cum stau lucrurile cu aceste specializări la universitățile de top, astfel încât să separăm, când separarea aduce dezvoltare și avantaj competitiv, în condiții de sustenabilitate financiară, și să unim, când unirea ne ajută. Această opțiune pentru extreme – separare/dezvoltare versus unire - se face, adesea, după intuiție și/sau interese particulare, nu după analize și practici academice serioase și interese academice raționale. Nu avem o problemă cu disonanța că vrem să fim ca alții, dar facem ca noi?

Eu nu susțin un fundamentalism internațional: tot ceea ce este internațional este bun și trebuie preluat exact așa, iar ceea ce este creat aici este prost! Nu spun că trebuie să copiem, automat, modele

internaționale, fără o adaptare înțeleaptă la situația din țară. Spun, însă, că trebuie să implementăm acele modele care ne permit să ne integrăm internațional și nu ne rup de bunele practici internaționale! Din păcate, aceste probleme și acest stil învechi și autosuficient, adesea, rupt de practicile internaționale, reprezintă, de cele mai multe ori, reflexul unei generații, care nu înțelege prezentul și viitorul și/sau căreia nu-i pasă de viitorul altora, ci doar de prezentul său...

După mine, elementele principale de modernizare sunt cele, pe care le-am exprimat în programul de candidatură la Rectoratul UBB în 2012 - sub deviza Tradiția, Excelență, Onoare – (partea de Tradiție și Excelență fiind preluată și propusă de conducerea actuală a UBB ca motto actual al universității) și pe care le-am exprimat/reluat, mai ales, în articole din **Revista de Politica Științei și Scientometrie, Academica** (revista Academiei Române), **Observatorul Cultural, Revista 22** etc. Unele din aceste principii de modernizare propuse de mine au fost: (a) asimilate, în mod colegial, înțelept și transparent și/sau (b) gândite complet independent și de colegii din conducerea actuală a UBB (vezi mai jos punctele 4 și 5). Le prezint, în continuare, doar succint, în legătură cu învățămintele pe care le-am formulat mai sus, deoarece ele pot fi găsite, detaliat, în publicații anterioare (vezi [1]). Aceste principii pot servi, dacă se dorește, ca „input” nu doar pentru UBB, ci pentru orice universitate românească interesată serios de modernizare.

(1) Partea de predare (*teaching/learning*) trebuie îmbunătățită. Universitatea trebuie reorganizată după modelul *undergraduate* (licență/master profesional) versus *graduate schools* (master/doctorat), astfel încât, fiecare să-și poată găsi locul în care poate performa și toți cei interesați să fie serioși să li se aplice principiul *No One Left Behind!* Aceasta va duce la specializarea cadrelor didactice și la creșterea utilității și satisfacției profesionale, precum și la o satisfacere mai bună a nevoilor studenților. Cei care pot performa în predare, fără a ignora un nivel standard în cercetare, mai ales în cercetarea asociată predării, pot să fie orientați, dominant, spre programele de tip *undergraduate*. Evoluția în carieră trebuie marcată aici de indicatori asociați predării, îmbunătățiți de indicatori de cercetare/servicii inovative și administrație. Cei care pot performa în cercetare, fără a ignora predarea, pot să fie orientați mai ales, spre programele de tip *graduate*. Evoluția în carieră trebuie marcată aici de indicatori internaționali asociați cercetării, îmbunătățiți de indicatori de predare și administrație. În funcție de opțiunea angajatului, în timpul carierei se pot face mișcări între aceste două traiectorii și/sau interacțiuni

(spre exemplu, un profesor la nivel de *graduate* poate să susțină, semestrial, un curs inspirațional la licență, dar nu trebuie să fie copleșit de cursuri și ore la nivel de licență, deoarece acest lucru îi reduce timpul dedicat cercetării). Este, însă, nerealist să ceri, ca acum, aceleași standarde academice și celor care predau cursuri multe la 300 de studenți, la nivel de licență (și, deci, au de corectat 300 de lucrări, au de condus zeci de lucrări de licență, au de consiliat zeci de studenți, organizează cercuri științifice etc.) și celor care predau la master sau doctorat, unde au 20-30 de studenți. Sigur, pentru a îmbunătăți activitatea de predare, mai ales la nivel de *undergraduate*, este nevoie de o reformă înțeleaptă a curriculumului, în consultare cu colegii din UBB din fiecare domeniu și cu colegii din același domeniu din universitățile internaționale, cu care dorim să semănăm în acel domeniu. Apoi, trebuie făcută o evaluare a specializărilor din universitate, urmată de o decizie, împreună cu colegii care reprezintă fiecare specializare, dacă este mai bine ca specializarea să fie integrată în structuri mai generale (de exemplu departamente/facultăți mai generale) sau trebuie promovată, de sine stătător, (de exemplu în departamente/facultăți de specialitate).

(2) Partea de cercetare (*research*) trebuie serios regândită. Cercetarea științifică asociată actului predării – care are practici și standarde proprii – trebuie separată conceptual și financiar de cercetarea științifică tradițională. Acesta din urmă trebuie să fie una care să funcționeze după regulile cercetării științifice din unitățile de cercetare (de exemplu institute), cu standarde de evaluare internaționale. În acest context, trebuie să avem un corp de cercetători angajați pe perioadă nedeterminată, evaluat periodic, nu foarte numeros, dar stabil și cu salariul minimal asigurat, în măsură să atragă granturi, care să completeze salariul și în care, apoi, se aduc cercetători pe perioadă determinată. Așadar, am avea: (1) cadre didactice care fac cercetare, asociată sau nu predării; (2) cercetători angajați pe perioadă nedeterminată (evaluați periodic); (3) cercetători angajați pe perioadă determinată pe granturile proprii sau ale celor din categoriile 1 și 2. Acest lucru poate duce apoi, în cascadă, la o creștere a „outputului” științific; așadar, cu o investiție inițială mică, bine gândită, putem avea beneficii academice și chiar financiare (de exemplu regia din granturi) mari.

(3) Partea de transfer de cunoștințe/servicii în mediul socio-economic (*knowledge transfer*) trebuie construită. Avem nevoie de un corp de experți, care să transfere cunoștințe/servicii inovative către comunitate (inclusiv formare continuă) și care să genereze/stimuleze colaborări cu mediul socio-economic. În acest context, ne trebuie un corp de experți angajați pe perioadă nedeterminată (de exemplu fizi-

cieni, chimiști, geologi, psihologi, economiști, etc.) , nu foarte numeros, dar stabil și cu salariul minimal asigurat, evaluat, periodic, care să atragă resurse prin serviciile oferite (resurse pentru UBB și pentru a-și completa salariul), cu competențe și în procesul de patentare. Așadar, am avea: (1) cadre didactice care oferă și servicii inovative și (2) experți angajați pe perioadă nedeterminată care oferă aceste servicii. Acest lucru poate duce, în cascadă, la o creștere a serviciilor către comunitate, care se exprimă, apoi, în obținerea de resurse suplimentare; așadar, cu o investiție inițială mică, bine gândită, putem avea beneficii academice și financiare mari.

(4) Partea de deschidere internațională (*international orientation*) trebuie intensificată și diversificată (mai ales, pe componenta de mobilitate studentescă). Spre exemplu, UBB, ca universitate multiculturală, trebuie să intensifice colaborările cu universități din Ungaria și Germania și să diversifice, ca toate universitățile românești, colaborările internaționale nu doar în UE și SUA, ci dincolo de spațiul UE și SUA. Spre exemplu, conducerea actuală (de exemplu reprezentanții liniilor maghiare și germane) a UBB a continuat și a intensificat această componentă în partea multiculturală, ceea ce este un lucru foarte bun. Toată deschiderea internațională nu trebuie, însă, să rămână doar pe hârtie, ci să se traducă în studenți și cadre didactice din UBB, care merg în aceste universități și în studenți și cadre didactice din aceste universități, care vin la UBB. În fine, a ținti populația, care are nevoie de educație din țări emergente și/sau asiatice (de exemplu China, Iran, India), în domenii în care UBB are un avantaj competitiv față de ele, este un lucru obligatoriu (mai ales prin programe la distanță și formare continuă), dar cam ignorat.

(5) Partea de implicare regională (*regional engagement*) trebuie, pe alocuri (*income from regional sources*), chiar inventată. Spre exemplu, știu că actuala conducere a UBB, prin prorectoratul de specialitate, a început să „inventeze” această componentă, ceea ce este un lucru foarte bun. Aici trebuie, însă, să înțelegem că regiunea/țara fiind săracă, nici veniturile la UBB nu pot să fie foarte mari. Trebuie, însă, diversificate sursele de venit și lărgit conceptul de regiune (înțelegând că nu mai suntem doar români, ci suntem români și europeni).

Referințe selectiv

- [1] David, D. (2014). *În sfârșit avem ranking-ul european al universităților! Cum stăm în țară și la UBB?* Accesibil online la <http://danieldavidubb.wordpress.com/>

2014/05/17/in-sfarsit-avem-ranking-ul-european-al-universitatilor-cum-stam-in-tara-si-la-ubb/ (accesat în 23.05.2014) și la <http://www.romaniacurata.ro/in-sfarsit-avem-ranking-ul-european-al-universitatilor-cum-stam-in-tar-4612.htm>

- [2] Ad-Astra și D. David, (2004). *Clasificarea/ Ierarhizarea Universităților din România-2004. Metodologia Shanghai "Academic Ranking of World Universities" și Performanța Științifică în Universitățile Românești*. Accesibil online la http://ad-astra.ro/library/papers/clasificare_universitati_2004.pdf. (accesat în 23.05.2014).

- [3] D. David, (2014). *UBB și universitățile românești tradiționale în rankingurile universitare: O analiză succintă, cu implicații academice*. Accesibil online la <http://danieldavidubb.wordpress.com/2014/03/01/ubb-si-universitatile-romanesti-traditionale-in-rankingurile-universitare-o-analiza-succinta-cu-implicatii-academice/> (accesat în 23.05.2014).

Autor corespondent: daniel.david@ubbcluj.ro